

VRTČEVA PRILOGA.

Moj voz.

5. Rahlov Janko.

E, Janko, kar na voz sedi, veš, na moj voz, pa nič se nikar ne sramuj, čeprav te ogledujejo mali moji radovedneži od pete do glave. Zadnjič sem jim namreč obljubil, da jim povem o priliki kaj več o tebi. No, ker si mi letos binkoštni ponedeljek sam dovolil, da smem pisati, kaj sva doživela skupaj, povabil sem te danes na voz, da bode jedenkrat vsaj kaj živega na njem. Le na lestvici sedi; saj res, pa za ročico se primi, da ne omahneš; tebi se še ne sanja ne, kako bi se smejali ti poredneži navihani, ki so se nabrali okrog voza, če bi mi padel raz voz. Seveda, če bi samo padel; zakaj če bi se kaj udaril, no, potem bi pa še jokali s teboj vred in te tolažili; i, hudobni niso, samó smeh jim koj uide. A sedaj se drži modro kakor Salomon, jaz bodem pa pravil o tebi in sebi.

Rožnivenška nedelja 1875. leta je bila pri nas žalostna, zelo žalostna. Pokopali so mi bratca Franceta in sestríco Marijanico: oba je umorila davica. Ostal sem sam pri hiši in dolgčas mi je bilo samemu. Takrat pa si prišel ti tolikokrat k nam v vas, zvalil si me ne jedenkrat k vam, saj smo si bližnji sosedje, in namestoval si mi tako dobro rajnega bratca in sestríco, da sem ju kmalu precej pozabil. Kadar je zvonilo mrličkom pri cerkvi svetega Vida, tisto jesen je namreč davica zelo razsajala po naši vasi, oponašala sva glas zvonov: „Pet angeljev, pet angeljev, le v jamo ž njim, le v jamo ž njim“, in se menila o rajnih znančkih, ki so sedaj angeljčki v nebesih, pa nič nama ni bilo hudo po njih. Ej, otroci navadno ne žalujejo dolgo!

Po zimi je bilo vže vse pozabljeno in drsala sva se, kakor bi ne bilo nikoli smrti v vasi! Drsala sva se, toda bolj na skrivnem, zakaj na klanec nisva smela. No, pa ti, ki si bil dve leti starejši, za glavo večji in dvakrat močnejši od mene, nametal si na vašem dvorišči velik kup snega — pa je bila dobra drsalnica za naju! Toda kdo bi se sedaj menil o zimi — spomladi in poleti pa jeseni, takrat so dnevi, da nikoli taki!

Ali še veš, kje je stala jablana okroglica? Kaj ne, da te kaj takega vprašam! No, no, uverjen sem, da je ne pozabiš nikoli, kakor tudi jaz ne. Toraj pod okroglico smo se spravili včasih ti, jaz in pa vaš France. Na mehki travi smo sedeli in ugibali, kaj bi. Pa si dejal: „Pojdimo se nebeškljat!“ „Dajmo se“, bil je zadovoljen tudi France, jaz pa kajpada tudi. Pa si odrezal v gabrovi meji proti Markovčevemu vrtu kljukice, drugo pripravo smo hranili navadno vže v votli

okroglici in se jeli nebeškljati. Jej, jej, hudo je bilo priti „v nebesa“, največkrat sem obtičal „v vicah“, včasih tudi vaju kateri. A kdor ni prišel „v nebesa“, bil je žalosten — vidite, vže pri igrah si prizadevamo, da bi prišli v nebesa, koliko bolj se moramo truditi, da nam ne odidejo nebesa po smrti — toraj čegar kljukica je obvisela „v vicah“, ni bil vesel in poskušal je drugače zagotoviti si nebesa. Utrgal je marjetico, katerih je rastlo vse belo pod okroglico in tja do vaših vežinih vrat, ter ji pulil peresce za perescem, govoreč: „Pekel, nebesa, vice — pekel, nebesa, vice“. Če komu zadnje belo peresce ni prišlo pod prstke pri besedi „nebesa“, raztrgal je še jedno marjetico ali še več njih, dokler nismo imeli vsi nebes zagotovljenih. Da bi se pač res vsi sešli tam gori, kakor smo se shajali kdaj pod okroglico!

Nato smo si naredili iz marjetic uhanе, pa jo kmalu ubrali v vežo k vaši materi. Delali so prav takrat surovo maslo. Ej, pa so bili dobra vaša mati, dobra, dobrih rôk! Vsem trem so nam postregli s pinjenim mlekom in kruhom. Moj Bog, koliko malice so mi odrezali vaša mati! Skoro vselej, kadar sem prišel k vam v vas, odprli so miznico in mi dali tak kos kruha, da sem malodane omagoval, predno mi ga je zmanjkalo. Bog jim povrni! Škoda, da ne živé več, deset let so vže v večnosti. — No, povedal sem vže, da smo se gostili s pinjenim mlekom. Ko smo se vže precěj podprli, namigneš mi, pa se zmuzneva skozi vrata, France je ostal še pri materi. Midva pa sva jo krenila konec vaše hiše; tam je rastel za zidom tik ograje našega vrta — repinec. Šmencani repinec! To sva ga obirala! Natrgala sva si vsak debelo kepo tistih kosmatih repinčevih glav, ki se tako rade prijemljejo obleke, potem pa šla nad Franceta. Hud boj se je vnel, zakaj France je pobiral s svoje obleke repinčeve glavice, s katerimi sva ga obmetavala, ter jih lučal v naju. V veži se seveda nismo smeli vojskovati, ker smo vse nasmetili. Na vrtu smo se pač še dolgo podili, toda zmagati ni bilo moči ne nama, ne Francetu. No dobro, da repinec ni nevaren, Bog vé, kaj bi bilo! —

Poleti so rojile Rženove čebele in imele roj na Rahlovi okroglici. Janko in jaz sva gledala, ko so ogrênili čebele. Takrat je pa šinilo Janku v glavo, češ, kaj če bi še jaz napravil ulnjak ter imel — čmrlje. Meni se je tudi lepa zdela ta misel, in brž sva jo začela uresničevati. Janko je imel četrtak denarja; kupila sva pri mizarji za dva krajcarja tankih deščic in žebličkov in jela zbijati panje. Štiri sva naredila še tisti dan in postavila ulnjak za Rahlovo drvarnico. Zmenila sva se pa, da ne poveva tega nobenemu tovarišu, ker bi nama lahko vse odnesel ali vsaj čmrljem spil med. No, pa saj še imela nisva čmrljev. Ali ni bilo treba dolgo čakati. Rahlovi so kosili na „rojah“, hlapec pa, kateremu je bil Janko posebej naročil, naj pazi, če bi zasledil kje čmrlje, iztaknil jih je res na treh krajih. Dvojni so bili rjavčki, jedni pa sivčki. To sva se jih razveselila z Jankom, dasi jih še nisva imela doma. Treba jih je bilo ogrêniti; a to ni tako lahka stvar! Po dnevu ne opraviš nič, ker so čmrlji na biri; samo pozno zvečer ali zgodaj zjutraj so vsi doma. Toda dasi so doma, ni jih lahko preseliti, hudi so, hudi! Z Jankom sva šla še tisti večer po nje, ali verjemite, da sva oba tekla. Majhno sva pobrskala in premaknila mah, s katerim imajo pokrito satovje in pod katerim spé, pa so zabrenčali „bz — bz — bz“ in jeli laziti na vseh straneh izpod mahú, da nama ni kazalo družega, kakor ucreti jo proti grmovju. Ti so bili sivčki.

„Pojdiva in poskusiva rjavčke, tačas se bodo ti umirili in pojdejo tudi z nama,“ tako sva sklenila za grmovjem, vzela panje s seboj in šla nad rjavčke. Tu sva imela več sreče. Spravila in zaprla sva jih, vsako gnezdo v svoj panj, potem pa se vrnila oprezno k sivčkom. Bili so mirni. Janko jih je naglo potlačil v panj, pa čmrlji so bili še urnejši: nekaj mu jih je ušlo, jeden ga je pa pičil konec kazalca. Res, da ga je bolelo, toda sedaj se za to ni menil, saj je imel tri panje čmrljev!

Pozneje je dobil Janko še panj črnčkov, in bil je prav lep ulnjak za drvarnico. Čmrlji so se privadili novemu domu, pridno so nabirali strd, midva pa sva ugrabila, da bodeva imela drugo leto malo manj medú kakor pri Rženu. Sklenila sva namreč, da narediva po zimi veliko veliko panjev, spomladi in poleti pa bova ogrénila vse čmrlje, kolikor jih bodeva našla.

Toda s čmrlji nisva imela sreče! Jelo je deževati, dež je lil več ko teden dni. Naju ni šel nobeden pogledat čmrljev; kdo bi namreč hodil za drvarnico, kjer je od dveh streh tekel kap. Da tudi čmrljem ondi ne bode dobro, tega se pa nisva domislila. Ko sva prišla prvi lepí dan k ulnjaku, pa ni bilo čmrljev! V panjih sva našla sam mah in satovje, a še to — prazno. Čmrljem je bilo premokro, ušli so v senožeti. Ej, škoda, škoda!

No, Janko ni jokaj, jaz pa tudi ne. Poiskal je kozlov rog, ker se je bližal čas paše, in se učil trobiti nanj. Mene je tudi silno mikal rog, rad bi bil trobil, toda rogú nisem imel. Vem, da bi mi bil podaril Janko rog, samo da je imel dva — a zato me je naučil žvižgati; tudi nekaj, kaj? Buzaraca! žvižgati sem pa znal tiste čase — še preveč. Prav tedaj sem začel hoditi v šolo. Doma sem vedno žvižgal okrog oglov, ná, pa mi je ušlo še v šoli.

„Kdo pa žvižga?“ vprašala je učiteljica. Tudi jaz sem slišal žvižgo ter se oziral, kdo bi neki žvižgal v šoli. Te-te šmence, pa sem sam nevedé žvižgal! Kmalu so me imeli, in pol ure po šoli sem premišljeval, kaj se pravi, če kdo v šoli žvižga!

Kaka štiri leta sva bila z Rahlovim Jankom neločljiva prijatelja. Kar se nekoč tako nameri, da sem moral v Ljubljano v šolo. Obljubili so mi, da pride tudi Janko za menoj, vendar ni ga bilo, ne vem, zakaj. Od tistega časa sva se redkeje videla, toda prijatelja sva še, prijatelja „do komolčka“, kakor pravijo. Če Bog dá, še vam povem kaj o njem, kako sva pasla, kako modrovala za živinico hodeč — a za danes bodi dovolj, saj sedaj poznate Janka, mojega prijatelja. Kadar ga vam toraj v misel vzamem mej pripovedovanjem, ne motite me z vprašanjem: „Kdo pa je to, Rahlov Janko?“ saj ga poznate. Ali zatrjujem vam vže danes: Rahlov Janko je ljubil mene, jaz sem imel rad njega, drug brez družega nisva mogla živeti. In kadar se snideva sedaj, zdi se nama obema, da sva zopet tako mlada, kakor tiste srečne čase, ko sva se posvetovala, kje bodeva dobila dovolj lestvic, da pojdeva na Šmarnogoro na božjo pot. Ne smejajte se, res sva to ugrabila!

Kajtimar.

